

ALAPELVEK

SZAKPOLITIKAI ÖSSZEFOGLALÓ

A SZAKPOLITIKA KIALAKÍTÁSÁNAK ÉS VÉGREHAJTÁSÁNAK TÁMOGATÁSA AZ INKLUZÍV NEVELÉS-OKTATÁS ÉRDEKÉBEN

2020-ban az Európai Ügynökség a Sajátos Nevelési Igényű Tanulókért és az Inkluzív Oktatásért (az Ügynökség) meghatározta a 2011 óta készített összes jelentősebb munkájában gyakran ismétlődő üzeneteket. Az Ügynökség ezeket az üzeneteket alapelvek formájában összefoglalta annak érdekében, hogy támogassa a valamennyi tanuló számára elérhető, magas színvonalú, inkluzív nevelés-oktatás megvalósítását. Az alapelvek meghatározzák az inkluzív nevelés-oktatás átfogó rendszeréhez szükséges elemeket, és céljuk, hogy támogassák azokat az országokat, amelyek tovább kívánják fejleszteni az oktatásban nyújtott inkluzív ellátást.

A 2021. évi alapelvekre egy, a jog-alapú és inkluzív nevelés-oktatás széles körben elfogadott fogalma köré épülő, átfogó elv érvényes. Ezután sor került a jogszabályi és szakpolitikai kontextus vonatkozásában öt követelmény, valamint a befogadó oktatási rendszerek esetében nyolc működési stratégia, struktúra és folyamat meghatározására.

AZ ÁTFOGÓ ELV

A jogszabályokon és a szakpolitikán belül léteznie kell egy, a méltányos, minőségi és inkluzív nevelés-oktatásra vonatkozó egyértelmű koncepciónak, amelyet az érintettekkel egyeztetve kell kidolgozni. Ennek valamennyi tanuló számára egységes jogszabályi és szakpolitikai keretet kell képeznie, amely összhangban van a legfontosabb nemzetközi és európai egyezményekkel és közleményekkel, és a jog-alapú gyakorlat alapját képezi.

Az egységes keret létrehozása kulcsfontosságú ahhoz, hogy valamennyi tanulói jog érvényesüljön (mind az oktatáshoz való joguk, mind pedig az oktatáson belüli jogaik). A keretnek az **összes** tanuló számára biztosítania kell a befogadó, méltányos és minőségi oktatást és az egész életen át tartó tanulást, és garantálnia kell, hogy a gazdasági, társadalmi, kulturális vagy személyes körülmények ne váljanak a hátrányos megkülönböztetés forrásává. Az érintetteknek tisztában kell lenniük az inkluzív nevelés-oktatásnak, mint a befogadóbb társadalom alapjának az előnyeivel.

EGYSÉGES JOGSZABÁLYI ÉS SZAKPOLITIKAI KERET

Az átfogó elv öt kulcsfontosságú követelményt vázol fel az egységes jogszabályi és szakpolitikai keret tekintetében:

Rugalmas finanszírozási és forráselosztási mechanizmusok, amelyek támogatják az iskolai közösségek folyamatos fejlődését, és lehetővé teszik számukra, hogy formális diagnózis vagy címkézés nélkül javítsák azon képességüket, hogy reagálni tudjanak a sokszínűségekre, és képesek legyenek minden tanulót támogatni.

Az országok között jelentős eltérések vannak, ami igaz a finanszírozási és forráselosztási módszereikre is. A finanszírozásnak minden esetben átláthatónak és méltányosnak kell lennie, és az iskolák azon kapacitásának növelésére kell összpontosítania, hogy azok képesek legyenek a tanulásban fennálló akadályok mérséklésére.

Hatékony irányítási terv, amely egyértelműen meghatározza a szerepeket és a feladatokat, az együttműködési lehetőségeket és az autonómia szintjeit a rendszer minden szintjén.

Az érintetteknek a felelősségi területükön belül tisztában kell lenniük az autonómia és a döntéshozatal szintjeivel. Az együttműködés a rendszer valamennyi szintjén elengedhetetlen.

A monitoringot, a felülvizsgálatot és az értékelést szolgáló átfogó minőségbiztosítási és elszámoltathatósági keret, amely támogatja a minőségi ellátást valamennyi tanuló számára, a marginalizáció, illetve kirekesztés veszélyének kitétt személyek méltányos esélyeire összpontosítva.

A méltányos gyakorlat támogatása érdekében a tanulást befolyásoló erőforrásokra, inputokra, struktúrákra és folyamatokra vonatkozó pontos és megbízható információk különösen fontosak a kisebbségi csoportok és az alulteljesítés veszélyének potenciálisan kitéttek esetében.

A tanárok szakmai tanulásának folyamata – vagyis az alapképzés, a tanárok és a pedagógusképzők pályakezdése és folyamatos szakmai fejlődése –, amely valamennyi tanár esetében fejleszti az értékelés és a szükségletek azonosításához, a tananyag megtervezéséhez (az általános tervezéshez), az inkluzív pedagógiához, a kutatásba való bevonódáshoz és bekapcsolódáshoz, valamint a bizonyítékok felhasználásához kapcsolódó kompetenciaterületeket.

A tanárokat minden szakaszban ki kell képezni arra, hogy a tanulói igények széles skálájával dolgozzanak. A pedagógusképzőknek rendelkezniük kell az inkluzív nevelés-oktatással kapcsolatos ismeretekkel és tapasztalattal ahhoz, hogy mások kompetenciáit fejleszthessék.

A tananyagra vonatkozó egységes keretszabályozás, amely kellően rugalmas ahhoz, hogy releváns lehetőségeket biztosítson minden tanuló számára, valamint egy értékelési rendszer, amely elismeri és igazolja az eredményt és a szélesebb körű teljesítményt.

Egy rugalmas kerettanterv az **összes** tanuló számára megfelelő tanulási lehetőségeket tesz lehetővé anélkül, hogy egyeseknek külön tananyaga lenne. Az értékelés lehetővé teszi a tananyag és az oktatási megközelítések megfelelő kiigazítását, azonosítja és leküzdi az akadályokat a tanulásban, valamint megalapozza a támogató döntéseket.

AZ INKLUZÍV NEVELÉSI- OKTATÁSI RENDSZEREK OPERATÍV ELEMEI

Az inkluzív szakpolitikához és gyakorlathoz elengedhetetlennek tartott nyolc működési stratégia, struktúra és folyamat:

Olyan struktúrák és folyamatok, amelyek lehetővé teszik az együttműködést és a hatékony kommunikációt minden szinten – a minisztériumok, a regionális és helyi szintű döntéshozók, valamint a szolgálatok és a szakterületek között, beleértve a nem kormányzati szervezeteket és az iskolákat is.

A kommunikáció, a tárgyalás, valamint az összes érintett – tanárok, iskolavezetők, tanulók, helyi és regionális oktatásügyi szakpolitikusok stb. – bevonása lehetővé teszi a társulásokon, együttműködésen és közös tevékenységekben való részvételen keresztül megvalósuló, fenntartható fejlődést.

A minőségi, inkluzív koragyermekkori nevelésben való részvétel növelésére és a hátrányos helyzetű családok támogatására irányuló stratégia.

A koragyermekkori nevelésben és gondozásban való részvétel előnyös a gyermekek általános fejlődése és tanulmányi teljesítménye szempontjából. Javítja továbbá a társadalmi befogadásukat és hosszú távú életesélyeiket.

Valamennyi tanulónak az oktatási szakaszok közötti átmenet idején – és különösen a felnőtt életbe való beilleszkedéskor – a szakképzés, a továbbképzés, a felsőoktatás, a független élet és a foglalkoztatás révén történő támogatására irányuló stratégia.

Az oktatási szintek közötti átmenet koordinációt igényel annak biztosítása érdekében, hogy az oktatás – különösen az alulteljesítés veszélyének potenciálisan kitett tanulók esetében – zökkenőmentesen folytatódjon.

Az iskolák, a szülők és a közösség tagjai közötti együttműködést elősegítő struktúrák és folyamatok a befogadó iskolai fejlesztés támogatása és a tanulók előrehaladásának elősegítése érdekében.

A család bevonása az oktatási folyamatba kulcsfontosságú. A helyi közösséggel való együttműködés segíti az iskolákat a tanulási tapasztalatok és eredmények gazdagításában és a fiatalok jobb támogatásában a szükséges kompetenciák fejlesztése során.

Egy adat-/információgyűjtési rendszer, amely:

- visszajelzést ad, hogy információval szolgáljon a rendszer egészében folyamatban lévő fejlesztések számára (például a formális és informális oktatáshoz való hozzáférés, a részvétel, a tanulás és az akkreditáció monitoringja);
- minden szinten támogatja a döntéshozókat abban, hogy azonosítsák azokat a „jelzéseket”, amelyek sürgős cselekvés szükségességét jelzik a további támogatást igénylő iskolákkal kapcsolatban.

KEY PRINCIPLES

A hiteles és megbízható adatokhoz mint bizonyítékbázishoz való hozzáférés elengedhetetlen a befogadó oktatáspolitikai regionális, nemzeti és nemzetközi szintű kidolgozásához.

Valamennyi tanuló támogatása és a többségi iskolák kapacitásának növelése érdekében a szakosított ellátás kialakítására irányuló stratégia, amely részletezi az ágazatokon átívelő munkát és a teljes személyzet szakmai fejlődését.

A szakosított ellátás által kínált szakértelem és erőforrások elősegíthetnek egy befogadóbb rendszert azáltal, hogy minőségi támogatást biztosítanak az alulteljesítés veszélyének kitett tanulók számára.

Azon iskolavezetők fejlesztésére és támogatására irányuló stratégia, akik másokkal együttműködve egy befogadó és méltányos iskolai szellemiség kialakításán dolgoznak, amelyet erős kapcsolatok, magas elvárások, proaktív és megelőző jellegű megközelítések, rugalmas szervezet és támogatási folyamat jellemeznek, hogy beavatkozhassanak, ha a tanulókat kudarc és kirekesztés veszélye fenyegeti.

A hatékony iskolavezetés pozitív hatással van a diákok teljesítményére, a tanítás minőségére és a személyzet motivációjára.

Orientációs keret olyan tanulási és tanítási környezetek kialakítására, ahol figyelembe veszik a tanulók véleményét, továbbá a tanulás és a támogatás személyre szabott megközelítésén keresztül érvényesülnek a jogaik.

Amikor a tanulókat meghallgatják, és engedik számukra, hogy némi befolyást gyakoroljanak a saját életükre, a pedagógusok és a tanulók társalkotókká válnak a tanítási és tanulási folyamatban. A tanulók, a pedagógusok, a szülők és a közösségek együttműködnek a közös célok elérése érdekében.

KÖVETKEZTETÉS

Ha ezen összetevők mindegyike jelen van, akkor az oktatási rendszer minden szintjének együtt kell működnie annak érdekében, hogy méltányosabbá, hatásosabbá és hatékonyabbá váljon a tanulók sokszínűségének elfogadásában és értékelésében, valamint az **összes** tanuló és a rendszer érintettjei teljesítményének növelésében.

Az említett alapelvekkel kapcsolatos részletesebb információ elérhető a teljes jelentésben: **Alapelvek – A szakpolitika kialakításának és végrehajtásának támogatása az inkluzív nevelés-oktatás érdekében.**

Ha szeretne többet megtudni az Ügynökségről és annak munkájáról, látogasson el a www.european-agency.org webhelyre.

© European Agency for Special Needs and Inclusive Education 2021